

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova
a lapba szánt kéziratok
reklamációk
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fil.

A biblia és a magyar nemzet.

— Részlet a márcz. 6-án tartott beszédből. —

A magyar nemzetnek kétszeres oka is van részt venni a »Brit- és Külföldi Biblia Társulat« száz éves ünnepélyén. Mert mi magyarok igen sokat köszönhetünk a bibliának. Mikor elődeink a szép magyar hazát elfoglalták, még pogányok voltak. István király azonban bölcs és okos fejedelem volt. Hamar belátta azt a nagy erőt, mely a Krisztus evangéliumában van, és így sietett is, hogy áttérjen a keresztyén vallásra s ez által jó példát adjon alattvalóinak is. A keresztyénség hazánkba, mint a történelem bizonyítja először nem Rómából, hanem keletről jött. A keleti egyház pedig, tudvalevően, közelebb áll a Krisztus evangéliumához, mint a római kath. egyház, mely már az ezredik év körül is meglehetősen eltért vala attól. István királynak és hű magyar népének lelkét tehát az evangélium tiszta levegője érintette meg, annak üdítő vizéből merítették, azért birt rájuk a keresztyénség olyan nagy vonzerővel.

Ah, ha mindvégig megmaradott volna a magyarnemzet ezen az életerős alapon: mivé fejlődhetett volna azóta. Ha nem hajtotta volna nyakát római járom alá, hanem megmaradott volna az evangéliumi szabadságban, milyen erősek volnánk ma kicsinységünk daczára is. Azonban a hit- és lelkiismereti szabadság békóba verésével megtört erőnk és oda lett nemzeti szabadságunk is. A mohácsi gyászos temető temette el 1526-ban.

De már akkor külföldön felsütött vala az evangéliumi szabadság áldást adó napja. A nap-sugár a bibliából tört elő. Luther, Zwingli, Kálvin és a többi reformátorak a bibliából jöttek rá arra,

hogy az egyház nem igazi letéteményese a Krisztus evangéliumának, hanem azt emberi tudomány által hamisította meg. A reformáció az isteni gondviselésnek az egész emberi nemzetiránti megnyilatkozása volt. És az irgalmas Isten mi reánk, magyarokra is kegyelmesen alá tekintett, mert reformátoraink által a bibliát kezünkbe adta, hogy újból erőt nyerjünk a lelki zsarnokság lerázására, s nemzeti szabadságunk megteremtésére. A biblia szavai: *az evangélium Istennek ereje*, egy nemzet életében sem bizonyosodott be igazabban, mint éppen a magyar nemzet életében. A magyar reformáció nem csupán az elnyomott lelkismeret felszabadításának küzdelme volt, hanem e küzdelem egy lett nemzeti önállóságuk, édes anyanyelvünk, hazánk függetlenségének küzdelmével. A római egyház, a maga nemzetközi jellegénél fogva éppen, e nemzetfantartó erőket nélkülözte: ennek tulajdonítható, hogy főuraink és magyar népünk, mintegy varázsütésre, tértek vissza az evangéliumi keresztyén vallásra. Hogy is né, mikor magyarul adhattak hálát a jó Istennek, magyar szót hallhattak a templomokban és édes magyar nyelven zengdülhetett meg ajkaikon az istent dicsőítő ének? Az evangéliumon felépült hitszabadság pedig erős vára lett a nemzeti szabadságnak. *Nem szégyenlették a Krisztus evangéliumát, hanem a bibliára támaszkodva, védték a nehéz napokban, szabadságukat.*

Ah, ha a földkerekségén lakó népek ma hállával borulnak le, a Mindenható előtt, hogy az ő igéjének terjesztésére alkalmas eszközöket rendelt, prófétákat, apostolokat állított: a magyar nemzetnek kétszeresen kell hálát adni; mert nekünk a bibliában nemcsak üdvösségünk utait nyújtotta fel, hanem erős várat is adott nemzeti szabadságunk megvédésére. És oh, hányszor tétetett kísérlet e

két drága kincsünk megsemmisítésére; hányszor vették ki kezünkől e lelki fegyvert és égették meg eleven lánggal, hányszor szenvedtünk hitünkért, szabadságunkért börtönt, vérpadot: de mi *soha sem szégyenlettük a Krisztus evangéliumát, mely Istennek ereje minden hívők üdvösségére.* Legyen azért a biblia ezután is [egyfelől lelkiüdvösségünknek kútforrása, másfelől nemzeti szabadságunknak erős vára!

Vajda Ferencz.

169. Ének.

Nagy Isten téged imád
A menny minden serge,
Mi lelkünk is téged áld,
Hálával megtelve;
Rád tekint a mindenség-
Ég, föld a te műved,
Atyánk! megszenteltesék
A te áldott neved;

Uram, téged dicsérjen
Életünk folyása;
Jóságodról beszéljen
Napkelte s nyugvása;
Keressük fenn az égbe'
A te igazságog.
Hogy jöjjön el már végre,
Jöjjön el országod!

TÁRCZA.

A biblia és a kéményseprő.

Még az ó-esztendőben történt, egy délután mindjárt ebéd után, hogy bejött a cseléd és jelentette feleségemnek, hogy: itt van a kéményseprő és takarítani akar.

En, még kevés ideig beszélgettem az asztalnál, azután irodámba mentem. Ugy négy óra tájt bejött az irodámban a kisebbik cseléd és ijedt arccal jelentette: instálom én nem tudom, mi történhetett a kéményseprővel, mert a padlásról még mostanig sem jött le. Hát mi történhetett volna, — felelém — eredj nézd meg!

Jaj instálom — mondá — én nem merek a padlásra menni, mert ki tudja, nem tett-e kárt az életében? En irtózom.

Kimentem a konyhára és a nagyobbik leányt küldöttem fel, hogy nézzen utána az embernek. Kis idő múlva bejött a leány és mosolyogva jejtette, hogy a kéményseprő bibliát olvas.

A padláson talált bibliának pedig következő a története: Csifó Mária cseléd nyolcz évig volt házuknál. Vallásos és hűséges lelke, családom és összes ismerőseink rokonszenvét biztosította számára. Volt neki bibliája imakönyvei, zsoltára és sok jó

Járjátok a templomot.

Mily szépen és világosan tárja fel nagy költőnk lelke az Isten jóságát és megfoghatatlan nagyságát; e pár sorban egész vallásos erkölcsi oktatást ad, akár egy egész szép hosszú életre, hogy hogyan és miért kell áldani az urat. — De az ilyen iratok olvasatlan maradnak, s aligha találunk követőkre, míg egy-egy borzalmas regény egész olvasó közönséget hódít meg magának, s az olvasó inkább bámulja és dicsőíti a regényhős veszedelmes kalandját, minthogy lelke élvezetet és tanulságot meríteni az ima könyvek, vallásos iratokból, s megismerné Istenét, kitől van, kinek kegyelméből bírja a szép életet, s mindent, mit tulajdonának nevezhet s mivel emberi természete szerint dicsekedhetik. Sajnos, de bizony ez így van, s még mi több, ha van is az egyes házaknál biblia vagy könyörgéses könyv, az nem azért van, hogy legalább minden reggel vagy este olvasgatnának belőle, s így az író lelkesedésével egybeforrva érzelmeik, emelkednének a hit szárnyain, hálával a sok jóért Istenhez, — hanem egyszerűen vallásos hivalkodásból vagy disztetésért foglal helyet az asztalon. Tudom, hogy soknak nem hizelgek, sőt azt mondják nagyitok, vagy hogy nem mondok igazat, de bár úgy lenne, akkor az Isten országa közelebb volna a föld határaihoz és mindenütt velük s nagyobb lenne itt a földön az Isten áldása, s nem volna annyi jaj és elnyomott sóhajlás az emberek ajkain.

De mindhiába, ezt még mondani sem szabad, mert akkor erkölcstelenséget cselekszik az

protestáns olvasmánya; mert nagyon szeretett olvasni. Vasárnap délutánjait mindig az olvasásnak szentelte. A bibliát pedig úgy ismerte, hogy valóban sok művelt embernek tisztességére válna hasonló biblia ismeret. Érdekes tudni, hogy nyolcz év előtt, mikor hozzánk beszegődött, bár református a vallása, róm. kath. imakönyvei és talán még olvasója is volt. A rákövetkező nyáron, míg szabadságon voltunk, asztalomon megkapta Bethlen Katalin önéletrajzát és azt elolvasta. Midőn hazajöttünk, ezt elmondotta nekem és mély hittel szólt, szerezzek neki bibliát. Azután, ha valamit nem értett, tőlem megkérdezte. Es mindig sarkalt, hogy rendeljek számára vallásos könyveket. Most nyolcz év után haza akart menni, mint mondá, többé nem szolgál.

Megszereztem tehát neki emlékül a Dr. Wohlfarth I. T. T. német dolgozata után az Újtestamentum magyarázatos kiadását: Incze Dániel és Herepei Gergely átdolgozásában és ezzel kimondhatatlan örömet szereztem neki. Eltávozásá előtti napokban holmiját a padláson rendbe szedte, és annak tetejébe tette könyveit és legfelül kedves bibliáját.

E biblia került a kéményseprő kezébe és a midőn annak olvasásába elmerült, elfelejtett mindent, még a tél hidegét is. Nagy lelki gyönyörűséggel olvasta a könyvek-könyvét és ez melegítette szívét, lelkét.

illető, s szentségtörést követ el a fennálló törvények ellen; pedig e korszellem törvénye előbb-utóbb önmagát fertőzteti meg, s vele együtt: »Elvész a nép, mely hit nélkül való!« S ha az embereknek tetszeni akarsz, dicsérd csak tévedéseiket s mindjárt ékesen szóló Demonsthenessé kiáltanak ki; pedig: »oh ember, megmondotta neked az Isten, mi legyen a jó és mit kíván az Ur tetőled stb.« (Mikeás VI. 8.) S hogy mi emberek ezt számba se vesszük, onnan van, hogy keveset tudunk vallásos kötelmeinkről. Nem mondok nagyot, de akárhány hivem (hitsorsosom), még a Miatyánkot se mondja el hiba nélkül; s hogy gyermekét éppen erre tanítsa, arra nincs ideje, de hogyan is volna, hiszen szerinte imádság nélkül meg él az ember, csak dolgozzék. Jaj! de nincsen Isten áldása az ilyen munkán, s kit Isten nem segít, hiába fárad. De ha: »Isten nevében kezdi el, ő segíti kegyelmével« (Gáspár olv. könyv II. köt.) Az lenne a szép, ha az anya gyermekét az anyám és apám szó után mindjárt az Isten nevére tanítaná meg s így az Isten féltelmét és szeretetét oltaná belé, hogy erkölcsös, becsületes és Istenfélő ember váljék belőle annak idején, s így a jónak ismeretével könnyen boldogulna az élet annyi bajai között is. S ha az élet terhei vállaira is nehezednének, tudva azt, hogy: »emberé a munka, Istené az áldás,« nem csüggedne el oly hamar, s a hit erejétől lelkesítve, könnyű szívvél viselné az élet terheit, nem zuglódna, a végzet, az Istenség ellen, nem káromolná szüksége idején azt, akit mindig imádnia kellene. Ennek értelme, tudata és megfontolása nél-

kül van az a sok szerencsétlenség, mit az emberek gondolatlanul elkövetnek; nem tudják eléggé megbecsülni azt az életet, melyet a legdrágább kincs gyanánt bírnak a teremtőtől. S e vétség alól nincs mentsége senkinek se, mert az Istent, az ő törvényeit és szent akaratját mindenki megismerheti az ő szent falai között, de sajnos, körünkben nem szokás a templomba járni, mondván, hogy otthon is lehet imádkozni, igen, mert hiszen az Istent mindenütt lehet imádni s hálánkot bárhol is kedvesen veszi, de nincs szebb és magasztosabb keresztyéni egyezés, mint a szeretet házában gyűlni össze, s ott közös imába foglalva hálaérzelmeinket, buzgósággal és szent áhitattal emelkedhetünk az egek urához. S nem éppen mindegy, hogy hol mutatjuk be Istennek lelkünk kedves áldozatát, mert az arra rendelt és hitünk által megszentelt imahelyek bár egyszerű, de maguk is képesek a hit fönséges érzelmeit az egyszerű emberi kebelben felkelteni. Mily szép keresztyéni hivatás az, midőn a harangok csengő-bongó hangjaira ifjak és vének lelkesedéssel mennek a szeretet háza felé, hol előre az orgona magasztos zenéje fogadja a buzgó keresztyéneket s ezek ihletve a szenthely fönséges volta által, mindannyian vallásos énekkel kísérik az Ur zenéjét, míg összeolvad az istenes ének, egy fönséges harmóniává, melynek nagyszerűségéhez nem lehet hasonlót találni. Melynek édes, lelkesedett dallama behat a szívekig és a veséig. Nemde minden igaz hívő keresztyén keblében él az Isten, amidőn az ő szolgáját hallja hirdetni a szent ígét, a szeretet törvényeit, az igazság és jóság

A nagyobbik cseléd beszélte el nekem azután másnap, hogy a kéményseprő neki a padlásról lejövet azt mondotta, addig nem nyugszik, míg egy magyarázatos bibliát nem szerez. Mert ő csak most látja, milyen gyönyörű vallás a Krisztus vallása, addig neki erről fogalma sem volt.

Csifó Mari e nyilatkozattól meghatva egy kis fogásu Ujtestamentum könyvet adott neki ajándékba és biztatta, hogy forduljon csak hozzám, mert én bizonynyal segítségére jövök.

Eltelt ez idő óta három hét, ekkor újra beállt hozzám a kéményseprő polgári ruhában és így szólt: Egy szép kérésem van a Tisztelendő urhoz; a multkor a padláson egy magyarázatos bibliát találtam és abból olvastam; nem kaphatnék-e én is egy olyant? Én igent mondtam, de egyszersmint megkérdeztem, hogy ő miféle vallásu. Erre azt felelte róm. kath. vagyok.

Nézze barátom, — szólék — az a biblia, a melyet a padláson maga olvasott, Isten igaz kijelentése az ő szent fia az Ur Jézus Krisztus által; de a magyarázat, mely hozzá van fűzve, a mi református egyházunk felfogását és értelmezését foglalja magában. Már most ha maga római kathólikus és hiszi egyházának minden tanait, akkor nem ajánlom magának e magyarázatos bibliát; mert a róm. kath. egyház a bibliával egyenlő értékűnek tartja a hagyományokat, a zsinatok végzéseit és pápák rendeleteit és ezek alapján bi-

rálja és magyarázza a bibliát, sőt mivel a római egyház tanai szerint a bibliát a népnek megérteni lehetetlen, azt a néptől eltilja, azt csak a papok olvashatják és egyedül a pápa és zsinatok magyarázhatják. A mi református felfogásunk szerint pedig a bibliával, mivel az Istennek kijelentése, más tant — bárkitől ered is az — egy rangba helyezni nem szabad; a bibliát csak a biblia alapján lehet magyarázni, ennél fogva azt mindenkinek kötelessége olvasni. A biblia megértésére a tusakodó lelket elvezeti a biblia maga és az Isten lelke által ihletett prófétai lelkü magyarázóit az írásnak, kiket nem emberek, hanem Isten választ el arra és akiket azután ilyeneknek próba után, az egyház elismer és a tanításra elbocsát. De a mi felfogásunk szerint minden tanítás, bárkitől ered is, csak akkor szentírászerű, ha az Isteni igazsággal megegyezik.

Miután ily nagy különbség van a maguk felfogása és a mi meggyőződésünk között, a biblia tekintélyét és magyarázatát illetőleg, — mondtam — gondolja meg a dolgot és úgy cselekedjék.

A kéményseprő erre így felelt: Tisztelendő uram! köszönöm a felvilágosítást, de engedelmével fentartom előterjesztett kérésemet, Már három hete olvasom nagy szorgalommal az új testamentumot és a midőn a biblia alapján a Krisztus vallását és a róm. kath. egyház tanítását összehasonlítottam, azon meggyőződésre jutottam, hogy a kath. vallás nem az igazi keresztyén vallás,

gyakorlását, s mindazon erkölcsös és nemes tanokat, melyeknek gyakorlása által már itt a földön lelki megnyugvást nyerhetünk, s keresztyéni kötelességeinknek eleget teszünk, melyek által megismerhetnek, hogy mi a Krisztus követői vagyunk; sőt többet mondok, ilyen élet után a síron túl is örökké élünk, s részt vehetünk ama véghetetlen boldogságban, melyet az Atya csak az ő engedelmes fiainak és leányainak ígért meg.

Mily szépen hangzanak e szavak, de bár ne a pusztában elhangzott igék lennének, hanem találának sziveinkben, lelkeinkben termékeny talajra, hogy így boldogulhatnánk s törekvéseinkben Isten áldása kíséren.

Bizony elszomorító körülmény s lelki szegénységünkről tesz bizonyosságot, hogy ma a templomok üresek s a lekipásztorok csaknem maguknak prédikálnak. Vannak sokan, kik csak azért mennek el, mert új ruhájukat akarják bemutatni, vagy éppen ott valakivel találkozni akarnak, s még mily számtalan másért, mint a lelki megnyugvásért vagy hálaadásért, a sok mennyei jókért. Pedig az Isten nem kívánja, hogy őt czifra köntösben látogassuk meg, vagy ékebb hangokon áldjuk, mint a hogy beszélni tudunk, mert a templom Isten háza, — mit erkölcsös magaviseletünkkel szentelünk meg, nem pedig kasinó, hova találkozásra, szórakozásra járunk. Oda azért megyünk, hogy ott elszakítva magunkat a földi vágyaktól és élveztektől, az Urnak atyai jóságáért hálákat adjunk, imádkozzunk, hogy lelkünk szerint töltsük be a XXIX. zsolt. 2. vers sorait: »Adjatok az Urnak, az ő nevének dicsőséget, imádjátok az

mert semmiképen sem egyezik meg a szentirással. Kérem azért, adja meg nekem címét a magyarázatos bibliának; megrendelem én azt nyugodt lélekkel; mert Pál apostolnál olvastam: »hogy mindeneket megvizsgáljátok.« Tehát szabad a vizsgálódás és az igazság keresése. Láttam, emberem evangéliumi hitének megnyilatkozását és megadtam a címet. — Tehát, a magyarázatos bibliát megrendelheti, mondám, Kókai Lajos könyvkereskedésében. Budapest IV. Károly-utca 20. sz. a. A könyv ára 16 korona. Jeleztem, hogy e mű kiváló utmutató a családapáknak a biblia megismeréséhez és az édes otthonban az új testamentum értelmezéséhez. — Megköszönte utbaigazításomat és ígérte, hogy e drága kincses házat még aznap megrendeli.

Tegnap találkoztam újra a kéményseprővel. Hozzám jött és így üdvözölt: Áldja meg az Isten, Tiszteletes uram! Köszönöm, hogy módot nyújtott a magyarázatos biblia megszerzésére nekem, — e könyv megadta lelkemnek nyugalma. En — ma már átérzem a nagy igazságot, hogy: »Krisztuson kívül másban nincsen üdvösség.«

Meghatottan szoritottam kezét az Isten lelke által felindított emberrel és szóltam: életünkben és hálánkban nyereségünk a Krisztus. Maradjunk meg azért a hűségben, hogy Istenünknek igaz gyermekei lehessünk.

Péchy Árpád,

brassói ev. ref. lekipásztor.

Urat az ő szent hajlékának ékességében. S mégis hol találjuk a legnagyobb vallási és erkölcsi közönyösséget... az uri osztálynál, mely ma azzal akarja fitogtatni műveltségét és sokoldalú képzettségét, hogy még a templomba se megy el, sőt azt kérdi van-e Isten?! Van bizony, még pedig véghetetlen bölcsességű, igazságos és hatalmas, ki mindeneket lát, tud és hall, kinek tudta nélkül nem vész el fejedről még egy hajszál is; de te kételkedő még egy fűszálat se tudsz teremteni, sőt elhomályosítod elmédnek képzelt tulvilága által magadon Isten képét.

Ti, kik a természetet valjátok uratoknak, s a természet különös szeszélyeinek tartotok mindent, miért hívjátok kétségbe esétek idején segítségül az Istent, s miért nem kiáltjátok mentőül a természetet?! Miért a hadoklónak végszava: Istenem, Istenem meghalok! — Mert nincs más Isten csak egy, ki életétől fogva volt, van és lesz, kinek neve betölti a nagy mindenséget, ki uralkodik élet és halál felett: »mert ha élünk is az Urnak élünk; ha meghalunk is az Urnak halunk meg. Akár éljünk azért, akár meghaljunk az uréi vagyunk«. Pál I. a Rom. beliek XIV. 8. vers.)

Az uréi vagyunk, az övé mindenünk, s mégis oly kevés hálával adózunk szent Felségének, hogy csoda, miszerint még napfényt, erőt és meleget ad a földre, hogy az évszakokat egymás után ily szép rendben változtatja. — Avagy kérdem, ki az a mindenható, kinek hódol a menny és a föld, s kinek egyetlen szavára előállott a nagy mindenség minden teremtményeivel?! Ki hozza fel reggel a szép napot, s kinek parancsára alkonyul, kié a pompa, fény, hatalom, kinek ragyognak a csillagok milliárdjai, s kit dicsőít már kora hajnal hasadtán az édes dalu pacsirta; bizonyára nem a földi fejedelmeket, s a dalt nyelvére nem a természettől kapta, hanem a jó Isten ajándékozta meg vele, kitől mi is mindenünket birjuk. De ezt nem gondoljuk meg, s hála helyett, hálátlanság lakozik lelkünkben, de érzi is olykor olykor lelkünk a megnyugtató erő hiányát, s minden javai mellett szükölködők, elégedetlenek vagyunk, ajkunkon panaszra-panasz todul, s habár a megélhetésünkre mindenünk is van, de hiányzik a megnyugtató lelki öntudat: a vallás, a hit fenntartó ereje, mely a kevésben is megelégedetté és boldoggá varázsolja lényünket; lelkünknek már itt a földön megadja azon nyugalma, melyet a tulvilágon reménylünk elnyerni, a mely nyugalom és idvesség csak folytatása e földi istenes életnek! Oh ne keressétek hát magatokon kívül az Istent, hanem leljétek fel bensőtökben, s ne tagadjátok meg magatokban hálátlansággal, mert itt van ő szüntelen velünk, de csak a jók és istenfélők lelki szemei előtt lebeg s csak ők érzik boldogító jelenlétét.

Emlékezzetek meg, hogy a világ fennállásától fogva minden nemes tett s minden nagy eszme csak isteni segedelem befolyása által valósulhatott meg; mindazon nagyszerű intézmények, melyek ma is megélhetésünkre állanak fenn, mind mind Istenben vetett hit és buzgalom folytán jöt-

tek létre, s minden fennálásnak az elköcsös élet képezi alapját, mely már magában feltételezi a vallás gyakorlását, s a hit nagy erejű befolyását; itt s ezen gondolatok mellett látjuk a vallásosság és istenimádás nélkülözhetetlen szükségét, s hogy az Isten lényének magasztos fensőbbsege, mindenhatósága és bölcsesége az első embertől napjainkig kegyelmesen és szeretetteljesen intézi az emberek sorsát, úgy, hogy nélküle nem történhetik a világegyetem háztartásában semmi újulás, tudta nélkül nem változhatik meg semmi sem.

(Folyt. köv.)

Bartók Béla.

Isten igéje.

— A biblia jelentősége. —

Rom. I. 16.

Pál apostal a zsidókhöz írott levelének elején eme nevezetes kijelentést teszi: *Minék utánna sok izben és sokképpen szólott az Isten régen az*

egyenesen azért jött, *hogy felkeresse és megtartsa azt, ami elveszett vala.* (Ján. III. 17.)

Valóban, egy ujszövetség, egy új világ tárt fel az emberiség előtt a Krisztus evangéliumában. Porba omlottak a válaszfalak, melyek az emberiség egyes osztályait egymástól elválasztották; megszűntek a kiváltságok és nem volt többé sem ur, sem szolga, hanem mindnyájan szabadok lettek a Krisztus által. S mindezeknek felette pedig az ég alá szállott a földre, a bosszuálló Isten kibékült a bűnös emberiséggel. A mit évezredek óta hiába keresett az ember: *Vigaszt* a szenvedésekben: *balzsamot* a fájó szivre; *békességet* a háborgó lélekben, mindazt egyszerre nyerte meg a Krisztus evangéliumában, menjetek el — úgy mond Jézus — és mondjátok meg Jánosnak, hogy *a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az evangélium prédikál-tatik.* (Máth. VI. 45.)

Ezeket a kincseket viszi magával ma is min-

AZ UTOLSÓ VACSORA.

atyáknak a próféták által: azon napok végével szólott nekünk a maga Fiában. (Zsid. I. 1.) Krisztusnak eme szava, eme tanítása *egy új szövetség* lett a világgal; örvendetes hír, evangélium, melyről előre megjövendölé az angyal, hogy *minden népeknek öröme leszen.* (Luk. II. 10.) Csudálatos jóslat, mely minden szavában beteljesedett. Bizony-sága ennek a mai ünnep is!

S miben állott ez az új szövetség? Abban, hogy az emberiségnek régóta sovárgott, lelki szükségét elégítette ki. Azelőtt csak a választott néppel, a zsidó nemzettel állott szövetségben Isten: Krisztus pedig az új szövetséget *minden népekre* kiterjesztette. Az ó-szövetségnek alapja az Isten félelme volt: Krisztus az Isten félelme helyébe, az *Isten szeretetét* tette. Ott a szövetség tagjai szolgák: itt pedig *fiak*, örökösök a Krisztus által. S ha Isten a maga irgalmát és kegyelmét meg is mutatta választott népének; de azt is mondja, hogy megbüntetem az atyáknak álnokságát a fiakban harmad és negyedikben (II. Moz. XX.): mig az új szövetség tanítása szerint, az embernek fia

denüvé a biblia. *Világosságot* gyújt a sötétségben járó népek között, hogy megismerjék Istent, a ki lélek és igazság, s ha megismerték megtanítja, hogy lényegéhez méltóan: *lélekben és igazságban imádják.* (Ján. IV. 24.) *A szeretetnek* olajával meggyógyítja a fájó sziveket, megvigasztalja a szenvedőket, s a sziklából *élő vizet* fakaszt, hogy a ki abból iszik meg ne szomjuhozzék soha. Eviszi a *békességet*, mint a családok és államok erős várát. S ha e földi élet napjai már-már alkonyatra hajlanak: eviszi az *örökéletnek* reménységét, a hol aztán kárpótolva lesz minden földi szenvedés és igazságtalanság. Ez volt amaz új szövetség, melyet a Krisztus kötött az emberiséggel. Ez amaz evangélium, mely egy egészen új életet tárt fel: a szeretetnek új életét, melyet addig nem ismert a világ. De, a midőn megnyitotta ennek az új életnek kapuját, a Krisztusban vetett *hit által erőt* is adott, hogy az életet mi is átélhessük. *Az evangélium Istennek ereje minden hívők üdvösségére.*

E nélkül az evangélium nélkül az emberi élet ma is pusztaság és sivár. Nincs semmi maga-

sabb czél és ösztön az egyén előtt. Nincs felvilágosodás, haladás és erkölcsi erő a népek életében. Mig a biblia fölnyitja a tökéletesedés utait, annak nyomában mindenütt áldás fakad: a boldogságnak áldása e földön; az örökéletnek áldása a siron túl.

Ebben van a biblia jelentősége általános emberi és vallásos szempontból.

Hazai krónika

— 1904 márcz. 25. —

A helyzet. Az elmúlt héten befejezték Bécsben a delegációk tárgyalásait. Minkét küldöttség megszavazta a folyó évi közös költségvetést. Egy nevezetes eseménye volt reánk magyarokra nézve a múlt heti tárgyalásoknak. Az nevezetesen, hogy Apponyi indítványára kimondotta a delegáció, hogy a legénység *kioktatása magyar nyelven történjék mindazon helyeken, hol a magyarul beszélő ujonczok vannak többségben.* Ez minden esetre fontos lépés a hadsereg magyarrá tétele érdekében. Ám azért, úgy modják, hogy az obstrukció nem fog leszerelni, pedig ezt a hazafias érzelmű Kossuth-párt is sürgeti. A kormánynak pedig az a legelső gondja, hogy benyujtsa azokat a törvényjavaslatokat, melyeket ígért. Így mindjárt, a mint a Ház megnyílik befogja nyujtani a *katonai oktatásról* szóló törvényjavaslatot, az *alapítványi helyekről* szóló törvényjavaslatot, a *beruházásokról* szóló törvényjavaslatot. Azt is írják a kormányhoz közel álló ujságok, hogy *Berzeviczy* Albert, vallás- és közoktatási miniszter egy törvényjavaslatot fog nemsokára benyujtani, mely elrendeli a *magyar nyelv kötelező tanítását az összes nemzetiségi iskolákban.* Készül a különféle hivatalnokok fizetéséről szóló törvényjavaslat. Mint látszik tehát a kormány alaposan hozzá akar látni a munkához, csak éppen engedje az obstruáló Ugron-csoport. Ha még-e javaslatok benyujtása után se szerelne le az obstrukció: akkor Tisza már haladéktalanul megkezdené az erős kéz politikáját.

A vasutasok fizetésrendezése. A vasutasok mozgalmának megnyugtató eredménye lett, mert *Ludvii* Gyula igazgató levelet intézett a vasárnapi vasutas-gyűléshez, melyben biztos kilátásba helyezte a fizetésjavítást. A vasutasok közt nagy meglepedést is keltett ez a fordulat, amelylyel a jogos mozgalom előreláthatólag célzott ért. A vasutasokkal együtt az ország derék *postamesterei* is mozgolódnak, hogy jobb sorsot teremtsenek maguknak.

Egyházi élet.

Konventi gyűlés. Az ev. ref. egyetemes konvent folyó évi rendes közgyűlését főtiszteletű Kun Bertalan püspök és nagyméltóságú báró Bánffy Dezső egyházkerületi főgondnok urak, mint az egyetemes konvent elnökei. *május hó 10 (tizedikének) délelőtt 10 órájára* hívják össze Budapestre, a Lónyai-utczai ref. főgymnasium

disztermébe. Ez a konvent ez akkorára észak-amerikai utjából visszatérendő gróf Degenfeld József tiszántuli egyházkerületi főgondnok jelentése alapján behatólag foglalkozni fog az északamerikai magyar reformátusok egyházi ügyeivel.

Egyházi estély A székelyudvarhelyi ev. ref. egyház febr. 28-ikán este a kollegium tornacsarnokában igen sikerült és látogatott estélyt tartott. A tárgysorozat a következő volt: 1. A gyülekezet éneke. Tebened biztunk. XC. Zsolt. 1 vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szavalt Gotthárdt Juliska. 4. Hegedü játék. Dr. Damokos Andor alispán által, zongorán kísérte Morascher Hugó. 5. A vallás és erkölcs szerepe az emberi életben. Felolvasás, tartotta Szabó Árpád ref. koll. tanár. 6. Ének quartett. Előadták: Pál Sándor, Szabó András, Gál Jenő, Kónya Kálmán. 7. Szavalt Hegyi István VIII. g. o. tanuló. 8. Zárszó. 9. ének. Belépés ingyenes volt, de kegyes adományokból, vallásos iratok terjesztésére, 36 kor. 36 fillér gyűlt össze. Az estély sikere a rendezőnőket: *Csanády* Zsuzsannát és *Koncz* Árminnét dicséri.

Adomány a biblia terjesztő Társaságnak. Ama kegyes adományok, melyek márcz. 6-ikán templomainkban a perselyládába begyűlnek, a magyar protestáns egyház adományaként a »Brit- és külföldi Biblia Társaságnak« fognak elküldetni. Ne sajnálja senki e napon a maga fillérét perselybe vetni, mert ezáltal is a biblia terjesztését mozditja elő.

Székelyudvarhelyi ref. Egyházunkban, a »Brit- és Külföldi Biblia Társaság« százéves jubeliuma alkalmából márcz. 6-án d. e. 10 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz. Imát *Demes* Ferencz s. lelkész, egyházi beszédet *Vajda* Ferencz rendes lelkész mond. Délután 4 órakor a szombatfalvi város részben lesz ünnepélyes istentisztelet.

Világkrónika.

Japán-Orosz háboru. Az elmúlt hét az oroszok fényes tengeri győzelméről hozott hirt a japánok felett. Február 24-ére virradólag ugyanis a japán hajóhad újból ostromolni kezdte a Port-Arthuri kikötőt. Öt japán hajó egyenesen behatolt az orosz kikötőbe. Erre a Retvizán nevű orosz pánczélos a leghevesebben kezdte lövetni a japán hajókat, úgy hogy rövid idő alatt elsüllyedt négy japán hajó, míg nyolcz torpedó zuzó elmenekült. Ez volt az orosz győzelem, melyet Alexejev tengeri főparancsnok rögtön meg sürgönyözött a cárnak. Szentpéterváron és Párizsban valóságos örömmámor fogta el a népeket. Csak akkor lohadt a lelkesültség, mikor kitudódott, hogy ez a vereség a japánok részéről szándékos volt és abból a célból történt, hogy a négy elmerült nagy hajóval egészen elzárják a kikötő be- és kijáratát. Ez pedig sikerült is a japánoknak. Az elsüllyedt nagy hajók csupa kővel voltak megrakva. Mindeniken öt ember volt, a kik megmenekültek. A japánok, úgy írják, még robbanó bombákat is szórtak el a tengerbe, melyek akkor robbannak fel, ha a hajók hozzá érnek. Ezzel a szándékos

vereséggel még az volt a japánok terve, hogy csapataikat könnyebben szállíthassák a szárazföldre. A másik nevezetes fordulat az a háboru történetében, hogy a Koreai császár, kinek birodalmán foly a háboru: szövetségre lépett a japánokkal, illetve elismerte a japán császár főhatóságát és most ő is az oroszok ellen küzd. Azt is hozza még a hír, hogy a 400 millió alattvalóval bíró Chinai császár szintén segédkezet ígért a japánoknak, hogy így az európai uralmat együtt törjék meg Kelet-Ázsiában. Mindez igen nagy gondot okoz az oroszoknak, mert ez esetben a chinaiak hátulról fogják megtámadni. Az oroszok főhadiszállása Kharbinban van. A szárazföldön mégcsak előcsatározások voltak.

A szeretet.

Menyoszágba voltam —
— Egykor ezt álmodtam —
A kék Mindenségben
Gyönyörködve jártam.
Szébb ott a szivárvány
Ragyogóbb az égbolt,
De legszebb egy csillag
Neve: Szeretet volt.

Oda vágytam' oda,
Egész közel hozzá . . .
Angyal állt előmbe:
Tiltva van ez! — monda —
E csillagon áltai
Istenhez visz az ut,
Ki szeretni nem tud,
Istenhez az nem jut.

Vissza kellett jönnöm,
Megint földre szálltam . . .
Másnap fölbreletem,
S e csillaghoz vágytam
Hiába kerestem
A ki megtanítson
Szeretni, s ez által
Oda utat nyissen.

Kérdeztem sok embert:
Mi az a szeretet?
Nem tudta, vállat vont, . . .
És azzal tovább ment
Sirtam, szomorkodtam,
Olyan árva voltam,
Szeretni-szeretni.
Még mindig nem tudtam

Nagy anya nagy könyvét:
Azt a szent Bibliát,
Krisztusról irták meg
— E szókkal adta át: —
Ebben meg van az ut
Mely Istenhez vezet,
Ebből megtanulod,
Mi az a Szeretet.

Csiszár Mariska.

Kegyesség útja.

Egy magyar főúr és a biblia.

Szomorú napok következtek a magyar nemzetre a világsi fegyverletétel után. Porba hullott nemzeti dicsőségünk, oda lett véren szerzett alkotmányunk, drága szabadságunk. Hazánk nagy fiai menekültek a magyar földről. A bujdosok között volt koltói gróf *Teleky Sándor* is. Mikor utra akart kelni, áldott emlékü édes anyja a szülői szeretet legnagyobb fájdalmai között vált meg tőle. Ellátta utavalóval gazdagon. A többek között legutoljára így szólt hozzá:

— Édes fiam, itt van ez a biblia; vidd magaddal ezt is, mint édes anyád legkedvesebb adományát. Szenvedéseim között nekem ez volt a legdrágább kincsem. Ha szomorkodtam: ez mindig megvigasztalt. Ha csüggedtem: ez mindig fel-emelt. Hontalanságod alatt, olvasgassad mindig ezt a könyvet és a te fájó lelked is megtalálja benne, a mit keres. *A szebb helyeket meg is jegyeztem, azokat okvetlen elolvasd.*

A honától megváló ifju utra kelt. Átszenvedte a száműzetés minden gyötrelmét, minden fájdalmát, de a bibliát soha se vette elé. Soha se olvasott belőle. Kellett is neki ott az idegenben biblia?

Végre haza került. Élvezhette ismét szabadságát és az édes anya forró ölelését. Elbeszélte anyjának mindent. Mikor már kifogyott a beszéd-ből azt kérdi az édes anyja:

— Hát a bibliát vetted-e elő és olvastad-e?

— Olvastam, felel a fiu, de semmi hasznát sem vettem.

— Csudálkozom rajta; de hát megőrizted-e legalább?

— Megőriztem, ott van most is a csomagban.

— Vedd csak elő, mondja az anya, hogy lássam, hol olvastad.

A fiu nehezen bár, de mégis elővette a bibliát, s ime, kiderül, hogy még ki se bontotta. Ugy van hogy az édes anyja összepakolta. De, a mint most kinyitja, látja, hogy minden hely, a mit el kellett volna olvasni: egy-egy százas bankóval van megjelölve. Csak akkor vette észre *Teleky Sándor*, hogy mennyi nélkülözéstől mentette volna meg magát, ha édes anyjának szót fogad. Azon pillanattól kezdve szorgalmas olvasója lett a bibliának, de már nem pénzt, hanem lelki kincset keresett benne. És azt meg is találta.

Mai képünkhöz.

Az utolsó vacsorát ábrázolja lapunk mai számának képe. Olvasóink ismerik már az urvacsora szereztetésének történetét; annak értelmezését és hallhatják minden urvacsora osztás alkalmával. A bibliában részletesen meg van írva Máthé evang. XXVI. R. 26—29. vers.; I. Kor. XI. R. 23—29. verseiben. Valahányszor ezeket a bibliai helyeket olvassuk, gondoljunk arra a fölséges áldozatra, melyet Jézus érettünk, bűnös emberekért végrehajtott. Az áldozat indító oka a *szeretet* volt. Ébredjen fel a mi szivünkben is a Megváltó iránti szeretet, valahányszor az általa végrehajtott nagy áldozatra gondolunk

Vegyes hírek.

A király Budapesten. A király márczius derekán érkezik Budapestre, ahol valószínűleg három hétig időzik. A budai várban már teljesen elkészültek a király és kísérete fogadására.

Az új énekes könyvből a »Vasárnap« mai számában a 169-ik éneknek két első versét mutatjuk be olvasóinknak. Lapunk tere nem engedi, hogy az egészet közöljük, de olvasóink úgy is egybe vethetik az eredetivel, mely a mi erdélyi énekeskönyvünkben a XXX. dicséret.

Két erdész balesete. Az erdélyi erdőipar részvénytársaság gyulafalvi ipartelepén, Háromszékvármegyében, a telep *Gor* nevű részéből hazamenet a vaspályán *Pridnov* főerdész és *Rosenthal* Mór erdész utközben vették észre, hogy a fékező elromlott. A vonat egy lejtőn óriási sebességgel haladt, fékezni nem tudtak, midőn egy kanyarultnál látták, hogy a vonat kérlelhetlenül a mélységbe zuhan, mindketten leugrottak. *Fridnov* főerdész az arcát és kezeit törte össze, *Rosenthal* Mór erdészen pedig a vonat keresztülgázolt és testét iszonyuan összetörte, úgy, hogy szörnyet halt. *Pridnov* főerdész sebesülése nem veszélyes.

A bethfalvi ev. ref. dalkar Bethfalván, a községi táncsteremben, 1904. márczius 6-án, az ev. ref. papilak építési-alap javára zártkörű kosaras táncmulatságot rendez, a következő műsorral: 1. »Rákóczi kesergője.« Énekli a dalkar. 2. Szaval ifj. *Kardalos* Mózes. 3. Felolvas *Baczó* Lajos ev. ref. pap. 4. »Székely dalok.« Dongókar kísérettel énekli *Benkő* Julcsa. 5. Monologot ad elő *Benkő* Mihály. 6. »A székely asszony budapesti lakodalmazása.« Előadja *Kardalos* Berta. 7. »Népdalok.« Énekli a dalkar. — A mulatságra czimet és családját tisztelettel meghívja az ev. ref. dalkör. — Belépti díj: Személyjegy 50 fill. Családjegy (3 személyig) 1 kor. 20 fill., minden további személy után 40 fillér.

Jánoska boszuja. Hévizgyörkön, Pestmegyében — borzalmasan boszulta meg magát a szülői gondatlanság. *Turóczi* Frigyes és felesége együtt távoztak hazulról s otthon felügyelet nélkül hagyták két kis gyermeküket: a két éves *Palit* és a négy éves *Jánost*. A gyerekek játszani kezdtek s mulatság közben a kisebbik megharapta a nagyobbik kezét. *János* gyerek boszut esküdött kis öcscse ellen és előkeresett egy rozsdás harapófogót és azzal *Pálnak* két zápfogát letörte, a többi pedig egyenkint huzgálta ki. A fiatal kinzótól ugyis sokat szenvedett gyermek vérmérgezést kapott a rozsdás eszköztől s estére, mikor a szülők megérkeztek, iszonyu kinok közt kiszenvedett.

Tűz Székelyudvarhelyen. Márczius 2-ára virradólag ismét tűz pusztított Székelyudvarhelyen. Ez alkalommal két ház és melléképületei égtek el. A vizsgálat megállapította, hogy a tüzet bosszúból származó gyujtogatás okozta. (Olv. I. Péter II. 18—25.)

Hullaégető Asztriában. Bécsben egy hullaégető kemenczét akarnak építeni és a mozgalom élén

állók abban reménykednek, hogy az eszmének Magyarországon is sokakat fognak megnyerni, mivel évente Magyarországból is több halottat szállítanak Gothába elhamvasztás céljából. Érdekes, hogy nem régiben egy dunántuli városban élő őrnagy és a felesége is — a holtuk után való elégetés iránt — szerződést kötöttek a gothai halottégető intézettel. A halott égető intézet létrejöhet, de az bizonyos, hogy nem sok ember fogja igénybe venni.

A „Vasárnap“ szeretet munkája.

Gaál Elek, a kolozsvári ev. ref. egyházmegye főgondnoka 4 koronát küldött a »Vasárnap« terjesztésére. Midőn köszönettel nyugtázzuk, tudatjuk azt is, hogy ezen négy koronára a »Vasárnap«-ot *berkenyesi* leányegyházunk számára megindítottuk. Vajha a szép példának minél több követője akadna!

A szerkesztő postája.

Kérdezőnek Azt feleljük, hogy tökéletesen igaza van abban, hogy a biblia ünnepében a róm. kath. atyafiaknak is részt kellene venni. S hogy miért nem vesznek részt? Egyszerű a felelet. Azért mert a biblia olvasása és terjesztése halálos csapás a katholicizmusra. Nem is késett a pápa a biblia terjesztő társaság kárhóztatásával, s már 1816-ban kiadta tiltó rendeletét, melyben a Brit- és minden biblia terjesztő Társaság működését veszedelmesnek nyilvánítja. A veszedelem abban van, hogy a kath. atyafiak, ha olvasni kezdik a bibliát, röktön rá jönnek arra, hogy Jézus Krisztus maga helyett nem hagyott helytartót, sem csalhatatlansággal nem ruházta fel a római pápát, annál kevésbé adott a papság kezébe bünbocsátó hatalmat. Az sem lesz titok előttük, ha a bibliát olvassák, hogy az urvacsorai kehelynek a néptől elvonása ellenkezik a Jézus tanításával, a mint szintén ellenkezik a Mária imádása, a szentek közbenjárása stb. Tehát láthatja, hogy nagy oka van a római papságnak, hogy a biblia ünnepén ne vegyen részt, sőt annak olvasását tiltsa a néptől. Katholikus atyánkfiai azonban nem követnek el halálos bünt, ha 30 filléren egy új testamentumot vesznek és azt olvasgatják. Hiszen nekik is szól az apostól intése: Mindeneket megvizsgáljatok, s a mi jó azt megtartsátok. Ön pedig buzgalkodjék tovább is a biblia terjesztésén.

Cs. A. Helytt. Egyik következő számunkban adni fogjuk. Most az alkalmi dolgok miatt nem jöhet. **D. M.** Ér-Kávás Kaptam köszönöm. **D. J.** urnak. M.-Bölkény szintén ezt izenjük. Az ének mutatványok után adhatjuk csak. **Toplicza.** Erdőszentgyörgy. A bejelentett egyének az utolsó számot visszaküldötték. Ugy látszik nincsenek tisztában a forrással **J. N.** melyből a lapküldése származik. Kérjük világosítsák fel az illetőket, hogy csak fogadják el és terjesztésén buzgalkodjanak, mert semmi anyagi teher nem jár vele. **I. L.** Kovászna. Kivánságod szerint fogok eljárni. Hanem jobb volna, ha a tudósítás előbb mindig hozzánk jőne. A »Vasárnap«-ban hamarabb is megjelenék és többen is olvasnák. Jövőre kérek küld egyenesen ide. Az ígért dolgot várom. **Cs. Ö.** Balázstalva. Nemcsak én, de a »Vasárnap« olvasói is igen fognak örvendeni, ha dolgozataiddal felkeresed lapunkat. Várom és előre is kiszönöm. Megy-e rendesen a lap?